
กลยุทธ์การสื่อสารที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนธารน้ำทิพย์เชื่อมรอยต่อสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้

Communication Strategy for Community Tourism Promotion at Tannumtip
Village for Economic triangle in Three Southern Border Provinces

ชินีเพ็ญ มะลิสูวรรณ*

Chineephen Malisuwan

อิสมาแอ ยีมะแซ*

Isma-ae Yeemasae

ชฎาภรณ์ สวนแสน*

Chaporn Suansaen

ฎาวีณี ต่วนมุดอ**

Dawinee Tuanmudor

สาธิตา แก้วเหล็ก**

Satita Kaewlek

โซฟีร์ หะยียูโซ๊ะ***

Sofee Hayeyusoh

Received : July 31, 2019

Revised : -

Accepted : -

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนธารน้ำทิพย์เชื่อมรอยต่อสามเหลี่ยมเศรษฐกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกตการณ์ภาคสนาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า 1) กลยุทธ์การสื่อสารที่สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนธารน้ำทิพย์ให้เกิดความยั่งยืน คือ การใช้สื่อแบบผสมผสาน ซึ่งประกอบด้วย การใช้สื่อกิจกรรม การใช้สื่อออนไลน์ การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ และการใช้สื่อมัลติมีเดีย โดยคำนึงถึงความสามารถในการส่งสารไปยังผู้รับสารได้ในคราวละมาก ๆ ความสามารถของสื่อในการเข้าถึงผู้รับสาร และความสามารถในการได้รับผลสะท้อนกลับของสาร 2) ความสำเร็จในการใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนธารน้ำทิพย์ ประกอบด้วย 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านสื่อบุคคล ปัจจัยด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วม และปัจจัยด้านนโยบายรัฐบาล

คำสำคัญ : กลยุทธ์การสื่อสาร / การท่องเที่ยวชุมชน / สามเหลี่ยมเศรษฐกิจ / จังหวัดชายแดนภาคใต้

*อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และสื่อดิจิทัล
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Lecturer of Bachelor of Communication Arts Program Radio broadcasting Television and digital media
Yala Rajabhat University

**อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Lecturer of Bachelor of Communication Arts Program Communication Arts Yala Rajabhat University

***อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
Master of Business Administration Program Business Computer Yala Rajabhat University

ABSTRACT

The purpose of this quantitative research was to study the Communication Strategy for Community Tourism Promotion at Tannumtip Village for Economic triangle in Three Southern Border Provinces. The in-depth interviews, group conversations, and field observation were employed. The descriptive analysis was used for data analysis. The results were as follows: 1) communication strategy that can promote the tourism of Than Namthip community to be sustainability was the use of mixed media which consisted of the use of activity media, online media, publication media, and multimedia by considering the ability to send messages to a large number of audiences at a time, the ability of the media to reach the audiences, and the ability to receive feedbacks of the messages. 2) The success in using communication strategy for tourism promotion of Than Namthip community consisted of 3 factors which are personal media factors, participation network factors, and government policy factors.

Keywords : Communication Strategy / Community Tourism / Economic triangle / Three Southern Border Provinces

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของหลายประเทศทั่วโลก รัฐบาลของประเทศต่างกล่าวถึงความสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อช่วงชิงส่วนแบ่งตลาดท่องเที่ยวโลก โดยเฉพาะประเทศในแถบเอเชียและอาเซียนต่างกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อดึงนักท่องเที่ยวทั่วโลกเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศตนเพิ่มมากขึ้น ภารกิจด้านการท่องเที่ยวจึงเป็นภารกิจที่ถูกผสมผสานกลมกลืนไปกับการพัฒนาประเทศในทุกมิติ (Ministry of Tourism and Sports, 2015) ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้กล่าวถึง การปรับเปลี่ยนสู่สังคมฐานความรู้เศรษฐกิจสร้างมูลค่า ที่มุ่งสู่การพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของอาเซียน รวมไปถึงนโยบายรัฐบาล ข้อที่ 6 กล่าวถึง การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ และข้อที่ 7 การส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน นอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ในยุทธศาสตร์ที่ 9 ที่กล่าวถึงการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ มุ่งสู่การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดนเป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งนโยบายสามเหลี่ยมเศรษฐกิจที่เชื่อมโยง 3 เมืองด้วยประโยชน์สู่ประชาชน ผ่านการสร้าง ความมั่งคั่ง ให้เกิดความมั่นคง พร้อมกับกระจายผลไปยังเมืองอื่นๆ เพื่อให้เกิดความเจริญที่ทัดเทียมกันอันเป็นกระบวนการพัฒนาที่นำไปสู่การสร้างที่ยั่งยืน ประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส

ทั้งนี้ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา เป็นหนึ่งในพื้นที่นำร่อง 3 อำเภอในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นเมืองต้นแบบสำหรับการพัฒนา จากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2559 เห็นชอบเป็นหลักการโครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยกำหนดเป้าหมายให้เป็นเมืองต้นแบบการพัฒนาแบบพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ครอบคลุมทั่วพื้นที่ของอำเภอ เมืองเบตง จังหวัดยะลา Office of Operating Master City Project “Stable Triangle, Sustainable Wealth” (2017) ให้ข้อมูลว่า เมืองเบตงเป็นเมืองปลายด้ามขวานของประเทศไทย เป็นเมืองที่มีอัตลักษณ์เฉพาะในการเป็นเมือง Stand Alone ที่มีทั้งความปลอดภัย สวยงาม

ตามแบบฉบับธรรมชาติของการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ แวดล้อมด้วยขุนเขา สายหมอก มีความสงบ-ร่มเย็น และเป็น Destination สำหรับนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมีเหตุผลที่สำคัญ ได้แก่ 1) มีเขตชายแดนติดเมืองเศรษฐกิจของมาเลเซีย เช่น เมืองปีนัง และเมืองเปรัก ซึ่งเป็นเมืองเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศมาเลเซีย 2) ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามัคคีและมีอัตลักษณ์ในความเป็นพหุสังคมสูง อัตลักษณ์ของคนในพื้นที่สามารถเชื่อมต่อกับมาเลเซีย สิงคโปร์และจีนแผ่นดินใหญ่ได้ 3) มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามตามกระแสนิยมการท่องเที่ยวในเชิงนิเวศน์ 4) เป็นเมืองที่มีเหตุการณ์ความไม่สงบต่ำที่สุด 5) มีนักท่องเที่ยวมาเลเซียและสิงคโปร์ ปีละประมาณสองแสนห้าหมื่นคน ทำให้เกิดรายได้การท่องเที่ยวมากกว่าพันห้าร้อยล้านบาทต่อปี และ 6) มีการพัฒนาท่าอากาศยานเบตง และพร้อมเปิดใช้งานในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

จากเหตุการณ์พัฒนาด้วยการท่องเที่ยวที่ผ่านมา ทำให้เมืองเบตง เป็นเมืองที่ได้รับความนิยมอย่างสูงจากนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากต่างพื้นที่ เช่น นักท่องเที่ยวจากมาเลเซียและนักท่องเที่ยวสิงคโปร์ เป็นต้น โดยตั้งเป้าให้เป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแบบครบวงจร ทำให้มีโรงแรมและที่พักผ่อนผดชื่นอย่างรวดเร็ว มีความต้องการความมั่นคงด้านอาหาร เนื่องจากมีปริมาณการอุปโภคและบริโภคเพื่อตอบสนองต่อการท่องเที่ยวของพื้นที่ การพัฒนาในจุดสมดุลของเมืองเบตง คือ การเตรียมความพร้อมด้านการบริการ รวมไปถึงการสร้าง ความมั่นคงด้านอาหารและผลิตภัณฑ์สินค้าต่อเนื่องการท่องเที่ยว โดยเน้นการรวมกลุ่มของประชาชนที่สนใจและมีศักยภาพเฉพาะแปรรูปอาหารที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่เพื่อผลิตเป็นสินค้าอาหารพื้นเมือง อาหารแปรรูป เช่น ไก่เบตง ส้มโชกุน ผักน้ำเบตง เป็นต้น และสินค้าที่ระลึกเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว ทั้งหมดนี้ จะเป็นแนวทางสำคัญที่นำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับประชาชนที่แท้จริงและเป็นรูปธรรม

ทั้งนี้ ธารน้ำทิพย์ เป็นตำบลหนึ่งในพื้นที่อำเภอเบตง ที่มีการจัดการทรัพยากรโดยชุมชน มีสภาพพื้นที่เป็นภูเขาสลับซับซ้อนกระจายอยู่ทั่วไปทั้งตำบล มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 300 – 800 เมตร มีพื้นที่ราบเล็กน้อย ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 4 มีลำคลองหลายสายไหลผ่านซึ่งเป็นต้นน้ำของแม่น้ำปัตตานี ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลธารน้ำทิพย์มีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ได้แก่ ป่าเบตง ป่าภูเก็ตปิยา ป่าภูเก็ตลังกาสุกา นอกจากนั้น ตำบลธารน้ำทิพย์ยังมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่เป็นต้นกำเนิดแม่น้ำปัตตานี ซึ่งแหล่งน้ำมีลักษณะเป็นสายธารเล็กหลายสายรวมกันกลายเป็นคลอง คลองที่สำคัญได้แก่ คลองวังสุตา เป็นคลองต้นกำเนิดแม่น้ำปัตตานี ในหมู่ที่ 4 คลองการาซูกา (ซาโห) เป็นคลองต้นกำเนิดแม่น้ำปัตตานีในหมู่ที่ 1 คลองเบอร์จิง และคลองกาแป๊ะสาลัง โดยมีสถานที่ท่องเที่ยว ประกอบด้วย อ่างเก็บน้ำ น้ำตกธารน้ำทิพย์ หรือน้ำตกเจ็ดชั้น ช่องแคบลูโบะบาดูตีเนิง จุดใต้สุดสยาม น้ำตกรูปหัวใจ จุดชมวิวะทะเลหมอกสองแผ่นดิน ใต้ตั้งเขาร้อยยอด และป้ายจับยี่ลู่ย (Than Namthip Subdistrict Municipality Office, 2018) เหล่านี้สามารถพัฒนาและรองรับนักท่องเที่ยวในอนาคต ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่

การเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จึงถือเป็นปัจจัยสำคัญ ทั้งนี้ Charumane, N. (2001) กล่าวว่า การท่องเที่ยวจะมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผลิต และนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ประโยชน์สูงสุด ส่งผลต่อการกระตุ้นการผลิตหรือที่เรียกว่าผลของตัวทวีคูณ ทาง การท่องเที่ยวซึ่งอยู่ในลักษณะที่สูงมากเมื่อเทียบกับการผลิตสินค้าหรืออุตสาหกรรมอื่นๆ ซึ่ง Pongsakornrunsilp, P. (2014) กล่าวว่า การท่องเที่ยวชุมชนเป็นการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ และเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนระบบการท่องเที่ยวของท้องถิ่นในรูปแบบของการท่องเที่ยวชุมชน (Community-based Tourism) นั้น เป็นแนวทางที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายในการนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน มุ่งเน้นที่จะสร้างความสมดุลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม รวมไปถึงการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ปัจจุบันรูปแบบของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนถูกคาดหวังให้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่น ทั้งกระตุ้นการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม การสร้างงาน การกระจายรายได้สู่ชุมชน โดยเริ่มต้นจากการวางกลยุทธ์การสื่อสาร พิจารณาจากกลุ่มบุคคลที่ร่วมพัฒนา การวางแผน การออกแบบสื่อ และสาร การเลือกช่องทางการสื่อสาร การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ หรือโฆษณาในช่องทางต่างๆ ที่เหมาะสม จึงเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยส่งเสริมกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน

ดังนั้นการศึกษากลยุทธ์การสื่อสารที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนธารน้ำทิพย์เชื่อมรอยต่อสามเหลี่ยมเศรษฐกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ รวมทั้งเป็นชุดข้อมูลที่มีความเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดการพัฒนาจังหวัด และกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) รวมทั้งการสนองตอบยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน และนโยบายสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนธารน้ำทิพย์
2. เพื่อศึกษาความสำเร็จในการใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนธารน้ำทิพย์

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน

องค์การสหประชาชาติ (UNESCO, 2000) ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวชุมชน โดยระบุว่า เป็นการบูรณาการพัฒนาชุมชน และการดำรงรักษาไว้ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในแถบภูมิภาคเอเชีย และแปซิฟิก ทั้งนี้ SuanSri, P. (2003) กล่าวว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนควรคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมกำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิ์ในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน ซึ่งองค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน 1) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ชุมชนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีวิถีชีวิตที่พึ่งพาธรรมชาติ และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ชุมชนมีวัฒนธรรมประเพณีที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น 2) ด้านองค์กรภายในชุมชน มีระบบสังคมที่เข้าใจกัน มีปราชญ์ชุมชนหรือผู้มีความรู้และทักษะในเรื่องต่างๆ ที่หลากหลายชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของและเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา 3) ด้านการจัดการ มีกฎ กติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว 4) ด้านการเรียนรู้ มีระบบการจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับผู้มาเยือน

2. แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสาร

กลยุทธ์การสื่อสาร เป็นวิธีการสื่อสารที่กำหนดขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นการผสมผสานระหว่างการใช้รูปแบบของสื่อ สาร และแนวทางการใช้สื่อ ซึ่งสามารถแบ่งประเภทได้ตามเกณฑ์ขององค์ประกอบการสื่อสาร ประกอบด้วย 1) กลยุทธ์เกี่ยวกับผู้ส่งสาร ได้แก่ บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ คุณสมบัติในการสื่อสาร การมีพื้นฐานร่วมกัน ความน่าชื่นชอบ ความมีพลัง 2) กลยุทธ์การสร้างสาร ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร การกำหนดผู้รับสารเป้าหมาย เนื้อหาหลักของสาร หลักฐานสนับสนุน ลีลาอารมณ์ของสาร 3) กลยุทธ์การใช้สื่อผ่านการวิเคราะห์ การเข้าถึง ประสิทธิภาพของสื่อ ประสิทธิภาพของสื่อ และความน่าเชื่อถือของสื่อ 4) กลยุทธ์เกี่ยวกับผู้รับสารผ่านการวิเคราะห์ผู้รับสาร (Kleechaya, P., 2006 ; Cherdchai, C. & et al., 2003 ; Pilun-owat, O., 1994 ; Tangsakul, W., 2006 ; Thorkaew, W., 2006)

3. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนา

แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนา มุ่งเน้นการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมให้ความสำคัญกับชุมชนในระดับท้องถิ่น พื้นที่หลักในการพัฒนาคือชุมชนหรือท้องถิ่นและมุ่งเน้นการสื่อสารโดยอาศัยการบูรณาการสื่อหลายประเภท (Kaewthep, K., 2005) ทั้งนี้ Juthawijit, K. (2005) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาที่จะต้องนำมาบูรณาการมี 4 ปัจจัยที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) ระบบวัฒนธรรม โดยในแง่รูปธรรม ได้แก่ การแสดงประจำท้องถิ่น เพลงพื้นบ้าน กิจกรรมและพิธีกรรมในวันสำคัญทางศาสนา ประเพณีต่างๆ ที่สืบทอดมาช้านานและการงานอาชีพ สำหรับในแง่นามธรรม ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ คติชาวบ้าน ฯลฯ 2) ทรัพยากรบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีคุณค่าของท้องถิ่นมีศักยภาพในการนำชุมชนหรือท้องถิ่นไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาตามความคาดหวัง 3) ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรในท้องถิ่น 4) ระบบการสื่อสาร หมายถึง ระบบการสื่อสารภายในชุมชน เช่น ชาวบ้านส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารภายนอกจากแหล่งสารใดบ้าง จากสื่อมวลชนหรือจากการพูดคุยกัน ในแต่ละวันชาวบ้านจับกลุ่มคุยกันในเวลาใดและสถานที่ใด ใครเป็นผู้นำความคิดเห็น ใครคือบุคคลที่ชาวบ้านให้ความเชื่อถือ สื่ออะไรบ้างที่มีอยู่แล้วในชุมชน เป็นต้น

4. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้นคือการให้โอกาสประชาชนเป็นฝ่ายตัดสินใจกำหนดปัญหาความต้องการของตนเองอย่างแท้จริงเป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ให้แก่ประชาชน/กลุ่ม/องค์กรชุมชนให้สามารถระดม ชัดความสามารถในการจัดการทรัพยากร การตัดสินใจและควบคุมดูแลกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนมากกว่าที่จะเป็นฝ่ายตั้งรับสามารถกำหนดการดำรงชีวิตได้ด้วยตนเองให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ตามความจะเป็นอย่างมีศักดิ์ศรี และสามารถพัฒนาศักยภาพของประชาชน/ชุมชน ในด้านภูมิปัญญา ทักษะ ความรู้ความสามารถ การจัดการ และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างเป็นอิสระ การทำงานต้องเน้นในรูปกลุ่มหรือองค์กรชุมชนที่มีวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมอย่างชัดเจน เนื่องจากพลังกลุ่มจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้งานพัฒนาต่างๆ บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายได้ (Puangngam, K., 2010)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยวชุมชนจะเกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืนหากชุมชน มีศักยภาพเบื้องต้นใน 5 ด้านได้แก่ 1) ด้านทรัพยากรท่องเที่ยว 2) ด้านการเข้าถึงทรัพยากรท่องเที่ยว 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4) ด้านความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว 5) ด้านการจัดการการท่องเที่ยว มีการวางแผนและดำเนินการโดยผู้นำท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการมีส่วนร่วมจากประชาชน (Kantha-oo, C., 2017) ดำเนินการผ่านการวางแผนพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ประกอบด้วย 1) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมโดยนำเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวมาจัดการในเชิงเศรษฐกิจเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยว 2) สร้างความร่วมมือทางการท่องเที่ยวชุมชนระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน 3) สนับสนุนและสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวให้กับชุมชน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นวิถีชีวิตแก่ประชาชนในชุมชน (Klinmuenwai, K., 2011 ; Rattanapong, P., 2013) ทั้งนี้ควรมุ่งเน้นการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชน ทั้งภายในและภายนอกชุมชนนั้น และควรใช้สื่อหลายๆ ประเภทประกอบกัน เนื่องจากลักษณะของสื่อแต่ละสื่อจะมีลักษณะที่แตกต่างกัน และสามารถสนับสนุนซึ่งกันและกันได้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนธารน้ำทิพย์ โดยในการวิจัยครั้งนี้จะทำการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง พิจารณาจากประสบการณ์การทำงานและตำแหน่งที่ได้รับ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย นายกเทศบาลตำบลธารน้ำทิพย์ ปลัดอำเภอประจำตำบลธารน้ำทิพย์ พัฒนาการประจำตำบลธารน้ำทิพย์ นายกเทศมนตรีเมืองเบตง และพัฒนาการอำเภอเบตง

1.2 ผู้นำชุมชนที่เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวชุมชนธารน้ำทิพย์ โดยในการวิจัยครั้งนี้จะทำการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง พิจารณาจากบทบาทหน้าที่และอายุการทำงาน จำนวน 5 คน ประกอบด้วย กำนัน ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลธารน้ำทิพย์ ปราชญ์ และผู้นำศาสนา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสนทนากลุ่ม และแบบสังเกต เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกกลุ่มมีพื้นที่ในการพูดคุยตอบคำถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างความคุ้นเคยกับผู้นำชุมชน และประชาชนในพื้นที่ โดยการลงพื้นที่ และทำการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมระหว่างการดำเนินกิจกรรมของชุมชน ผ่านการสัมภาษณ์พูดคุยในประเด็นที่เตรียมไว้อย่างชัดเจน โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกต โดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ ตามประเด็นเนื้อหาที่ศึกษา แบ่งแยกเป็นกลุ่มตามเนื้อหา ตัวแปร และประเด็นหลักตามที่กำหนด โดยอาศัยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) ด้านข้อมูล จากบทบาทหน้าที่ของบุคคลที่แตกต่างกันในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ด้านผู้วิจัย จากการสลับสับเปลี่ยนผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมไปถึงด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่อาศัยการสังเกตร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม

สรุปผลการวิจัย

1. กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนธารน้ำทิพย์

จากการศึกษา พบว่า กลยุทธ์การสื่อสารที่สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนธารน้ำทิพย์ให้เกิดความยั่งยืน คือ การใช้สื่อแบบผสมผสาน ซึ่งประกอบด้วย การใช้สื่อกิจกรรม การใช้สื่อออนไลน์ การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ และการใช้สื่อมวลชนเดียว รายละเอียดดังนี้

1.1 การใช้สื่อกิจกรรม

1.1.1 กิจกรรมล่องแก่งลูโป๊ะติเน็ง ณ หมู่ 4 บ้านจาเราะชูชูลูโป๊ะติเน็ง เป็นคำภาษาถิ่น แปลว่า “ธารน้ำที่มีผาหินเป็นผนัง” โดยผาหินมีขนาดสูงประมาณ 10 เมตร ส่วนเส้นทางการล่องแก่งเป็นลำน้ำขนาดใหญ่มีโขดหินตั้งตัวเกิดเป็นกระแสน้ำที่มันตัวกลายเป็นคลื่นตลอดระยะทาง 5 กิโลเมตร สามารถสร้างความท้าทายและสนุกสนานแก่ผู้ที่หลงใหลกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทล่องแก่งเป็นอย่างดี

1.1.2 กิจกรรมท่องเที่ยวหน้าตกรูปหัวใจ ณ หมู่ 4 บ้านจาเราะชูชูลูโป๊ะติเน็ง เป็นน้ำตกที่มีลักษณะเฉพาะ จากสายน้ำไหลลดหลั่นต่อเนื่องกันลงมาตามซอกหิน จนกลายเป็นรูปหัวใจ นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสความเย็นจากสายน้ำที่มีต้นกำเนิดจากธรรมชาติในผืนป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์

1.1.3 กิจกรรมท่องเที่ยวน้ำตกซาโห้ ณ หมู่ 4 บ้านจาเราะชูซู ซาโห้ แปลว่า “น้ำคลองทราย” เป็นคำที่มาจากภาษาจีน โดย ซา แปลว่า ทราย และ โห้ แปลว่า น้ำ เป็นน้ำตกที่มีทัศนียภาพสวยงามมาก มีความร่มรื่นด้วยต้นไม้ที่พุ่มไม้ที่มีขนาดน้อยใหญ่ และร่มเย็นด้วยสายน้ำที่มีต้นกำเนิดจากธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์

1.1.4 กิจกรรมท่องเที่ยวสระมรกต ณ หมู่ 1 บ้านธารน้ำทิพย์ เป็นสระน้ำสวยใสใจกลางผืนป่า กำเนิดมาจากน้ำที่ไหลลงมารวมในสระน้ำ จนกลายเป็นสีเขียวมรกต ล้อมรอบด้วยแนวหินและพันธุ์ไม้นานาชนิดที่เขียวครึ้มและร่มรื่นเป็นอย่างยิ่ง

1.1.5 กิจกรรมชมทิวเขาร้อยลูก ณ หมู่ 4 บ้านจาเราะชูซู อยู่บนเทือกเขาสันกาลาศีรี ระหว่างรอยต่อประเทศไทย-มาเลเซีย มีความเป็นอัตลักษณ์ทางธรรมชาติที่โดดเด่น สามารถมองเห็นยอดเขานับร้อยลูกเรียงสลับกัน ปกคลุมด้วยทะเลหมอกไปทั่วเขตแดนทั้งสองประเทศ ชมวิวที่สวยงามไปไกลถึงประเทศมาเลเซีย

1.1.6 กิจกรรมปักหมุดหลัก 54A (แท้จริง) ณ หมู่ 1 บ้านธารน้ำทิพย์ หลักเขต 54 A เป็นหลักเขตที่กำเนิดเนื้อที่อาณาเขตระหว่าง ไทย-มาเลเซีย เป็นจุดที่อยู่ใต้สุดของประเทศไทย ระหว่างเดินเท้าขึ้นสู่หลักเขตจะได้พบกับพืชพันธุ์ ต้นไม้น้อยใหญ่ที่อุดมสมบูรณ์ และที่จุดหลักเขตอยู่บนยอดเขาสูงมีสายลมพัดผ่านตลอดเวลา สามารถมองเห็นทิวทัศน์ ไปไกลถึงประเทศมาเลเซีย

1.1.7 กิจกรรมท่องเที่ยวน้ำตก 7 ชั้น (น้ำตกธารน้ำทิพย์) ณ หมู่ 4 บ้านจาเราะชูซู เป็นน้ำตกขนาดกลางที่มี 7 ชั้น โดยแต่ละชั้นมีลักษณะและจุดเด่นที่แตกต่างกันไปตามลักษณะสิ่งแวดลอม อีกทั้งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวศึกษาธรรมชาติ มีพืชพรรณที่ยังคงอุดมสมบูรณ์ไว้ศึกษาและเรียนรู้ อีกนานาชนิด

1.1.8 กิจกรรมปักหมุดหลัก 54A จำลอง ณ หมู่ 1 บ้านธารน้ำทิพย์อยู่บนเทือกเขาสันกาลาศีรี เป็นจุดจำลองหลักเขตไทย-มาเลเซีย สร้างเพื่อจำลองแลนด์มาร์คแสดงอาณาเขตให้นักท่องเที่ยวสามารถชื่นชมและร่วมถ่ายรูปได้ มีความสะดวกในการเดินทางจุดที่ตั้งของหลักเขตอยู่บนยอดเขาสูง สามารถมองเห็นทิวทัศน์

1.1.9 กิจกรรมชมสระบัวแดง ณ หมู่ 1 บ้านธารน้ำทิพย์ ความงดงามอันเป็นเอกลักษณ์ของดอกบัวสีแดงอมชมพูตามธรรมชาติ และเมื่อแสงอาทิตย์ส่องกระทบดอกบัวจะเบ่งบานพร้อมๆ กัน มีสีเข้มและสีอ่อนสลับกันไปอย่างสวยงาม สะท้อนถึงความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำ ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ดีสำหรับผู้ชื่นชอบ

1.1.10 กิจกรรมปักหมุดหลักเขต 53 สยาม-เปรัก ณ หมู่ 1 บ้านธารน้ำทิพย์เป็นหลักเขตทางประวัติศาสตร์ที่ใช้แบ่งเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย รัฐเปรัก ปัจจุบันแนวหินแสดงหลักเขตได้เปลี่ยนจากจุดเดิม โดยประเทศไทยในเนื้อที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนจุดเขตปัจจุบัน การแบ่งหลักเขตนี้ใช้แนวคิดเรื่อง “สันปันน้ำ”

1.1.11 กิจกรรมเยี่ยมชมฟาร์มไก่ ณ หมู่ 4 บ้านจาเราะชูซู แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีการเลี้ยงไก่เบตงการเลี้ยงปลาด้วยระบบอินทรีย์ และการปลูกพืชปลอดสารพิษ ตลอดจนสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1.12 กิจกรรมปักหมุดจับยี่ลื้อย หมู่ 2 บ้านบาตตอง แปลว่า 12 สดางค์มาจากคำอัตร่า โดยสารรถยนต์รับจ้างจากในเมืองมาถึงบริเวณบ้านดังกล่าวมีราคา 12 สดางค์เป็นป้ายเก่า ที่สร้างขึ้นเพื่อให้ประชาชนรอรถโดยสารเข้าไปในเมืองเบตง เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และสะท้อนวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ในอดีต

1.1.13 กิจกรรมเยี่ยมชมเมืองเก่าเบตง เทศบาล 2 ชุมชนกาแป๊ะกอตอ เป็นบ้านเรือนที่มีสถาปัตยกรรมแบบไทยมุสลิมดั้งเดิม ที่มีลวดลายแกะสลักรอบ ๆ ตัวเรือน ไม่ว่าจะเป็นด้านบนบานประตู บานหน้าต่าง หน้าจั่ว และช่องลมอีกทั้งยังมีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ ยกพื้นสูง 2 ถึง 3 ระดับ

1.1.14 กิจกรรมเยี่ยมชมบ้านแดง หมู่ 4 บ้านจาเราะซูซู เป็นบ้านไม้เก่าสีแดงที่สร้างขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1969 เป็นโบราณสถานเก่าแก่ที่ตั้งอยู่ใจกลางป่าเขาที่อุดมสมบูรณ์

1.1.15 กิจกรรมเยี่ยมชมบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ ณ เทศบาล 2 ชุมชนกาแป๊ะกอตอ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ บ่อน้ำโบราณ มีอยู่ 2 บ่อติดกัน เชื่อว่า บ่อน้ำนี้สำหรับกษัตริย์ เพื่อใช้ในการอุปโภค บริโภค เป็นบ่อน้ำที่มีน้ำอยู่ตลอดเวลาไม่เคยแห้งแม้ฤดูร้อนหรือแห้งแล้ง และชาวบ้านในอดีตก็ได้มีการนำน้ำจากบ่อนี้ไปใช้ในการรักษาโรค จึงเป็นที่มาของชื่อบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์

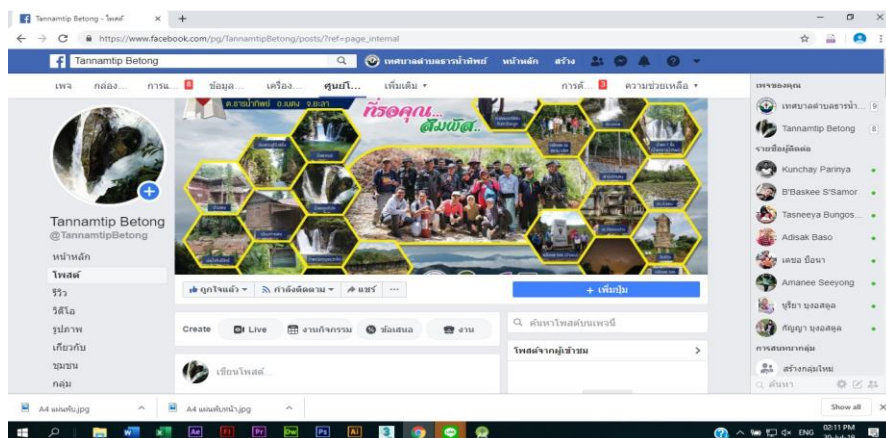
1.1.16 กิจกรรมเยี่ยมชมลานประหารและบ่อน้ำผีหัวขาด ลานประหารและบ่อน้ำผีหัวขาด เทศบาล 2 ชุมชนกาแป๊ะกอตอ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ป้ายที่สร้างขึ้นเพื่อแสดงอนุสรณ์บริเวณเขตลานประหารในอดีต ที่บอกเล่าเรื่องราวและพิธีการประหารในสมัยก่อน ช่างๆลานประหารมีบ่อน้ำที่ชาวบ้านเรียกว่าบ่อน้ำผีหัวขาด โดยเมื่อทำพิธีการประหารเสร็จสิ้นแล้วก็จะนำน้ำจากบ่อดังกล่าวเพื่อทำความสะอาดลานประหารต่อไป

1.1.17 กิจกรรมเยี่ยมชมกำแพงระหว่างไทย-มาเลเซีย ณ หมู่ 1 บ้านธารน้ำทิพย์ เป็นกำแพงปูนที่กั้นระหว่างไทย-มาเลเซีย สูงประมาณ 2 - 3 เมตร ณ จุดนี้สามารถมองเห็นทิวทัศน์ของประเทศมาเลเซียได้ชัดเจน

1.1.18 กิจกรรมเยี่ยมชมโรงเรียนกีซอห่ออ่าว หมู่ 1 บ้านธารน้ำทิพย์ เป็นโรงเรียนจีน สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2489 และต่อมาก็มีการนำไปใช้เป็นโรงปั่นไฟให้กับบ้านเรือนในบริเวณนั้น เป็นแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ที่สามารถเรียนรู้เรื่องสถาปัตยกรรมในอดีต ตลอดจนกรรมวิธีในการผลิตไฟเพื่ออุปโภคของคนสมัยก่อนได้อีกด้วย

1.2 การใช้สื่อออนไลน์

การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนธารน้ำทิพย์ส่วนหนึ่งอาศัยการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารผ่าน Face book ในชื่อ Tannumtip Betong เนื่องจากสามารถเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ทุกเพศทุกวัย มีความสะดวก และง่ายในการเข้าถึง นักท่องเที่ยวและผู้ดูแลระบบสามารถส่งผ่านข้อมูลหรือส่งต่อข้อซักถามได้ตลอดระยะเวลา

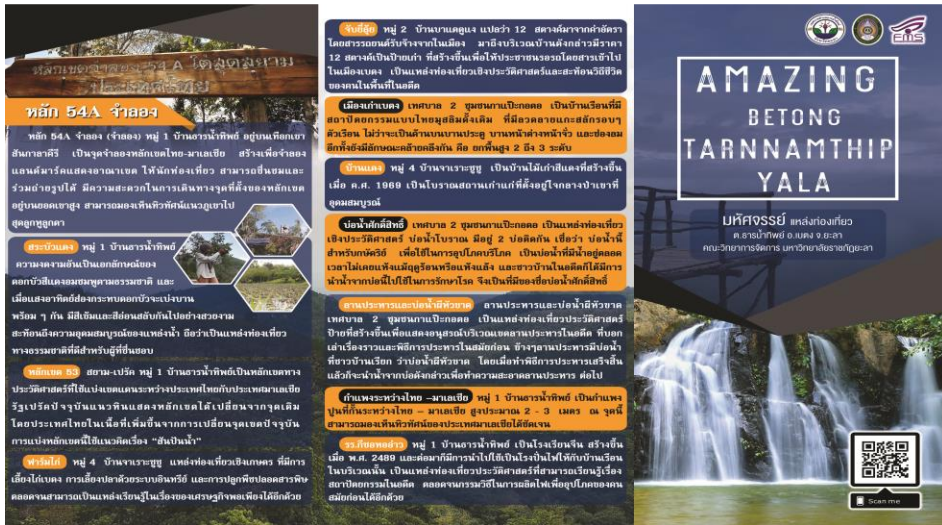

ภาพที่ 1 ข้อมูลประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่าน Face book ในชื่อ Tannumtip Betong

1.3 การใช้สื่อสิ่งพิมพ์

การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนธารน้ำทิพย์ผ่านการสื่อสารโดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทแผ่นพับ จดจั่ววางแผ่นพับตรงจุดที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชม จุดหลัก ๆ ของสถานที่ท่องเที่ยว และโรงแรมที่พักในอำเภอเบตง และจุดกิจกรรมต่าง ๆ ของตำบลธารน้ำทิพย์ โดยรายละเอียดในแผ่นพับจะระบุข้อมูลจุดท่องเที่ยวที่เป็นจุดกิจกรรมทั้งหมด 18 กิจกรรมที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น สถานที่พัก และเบอร์โทรศัพท์ติดต่อเจ้าหน้าที่

ภาพที่ 2 ข้อมูลประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่าน Face book ในชื่อ Amazing Betong Tarnnamthip YALA

1.4 การใช้สื่อมัลติมีเดีย

การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนธารน้ำทิพย์ผ่านสื่อมัลติมีเดียจากการทำคลิปวิดีโอ เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนธารน้ำทิพย์ ซึ่งมีรายละเอียดภาพและกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งหมด 18 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมล่องแก่งลู่ไบ้ะตีเน็ง กิจกรรมท่องเที่ยวหน้าตกรูปหัวใจ กิจกรรมท่องเที่ยวหน้าตกาหาโห้ กิจกรรมท่องเที่ยวสระมรกต กิจกรรมชมทิวเขาร้อยลูก กิจกรรมปักหมุดหลัก 54A (แท้จริง) กิจกรรมท่องเที่ยวหน้าตกา 7 ชั้น (หน้าตกาธารน้ำทิพย์) กิจกรรมปักหมุดหลัก 54A จำลอง กิจกรรมชมสระบัวแดง กิจกรรมปักหมุดหลักเขต 53 สยาม-เปร์ค กิจกรรมเยี่ยมชมฟาร์มไก่ กิจกรรมปักหมุดจับยี่ล้อย กิจกรรมเยี่ยมชมเมืองเก่าเบตง กิจกรรมเยี่ยมชมบ้านแดง กิจกรรมเยี่ยมชมบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ กิจกรรมเยี่ยมชมลานประหารและบ่อน้ำผีหัวขาด กิจกรรมเยี่ยมชมกำแพงระหว่างไทย-มาเลเซีย และกิจกรรมเยี่ยมชมโรงเรียนก๊อชอหาว

ภาพที่ 3 คลิปวิดีโอ เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนธารน้ำทิพย์

2. ความสำเร็จในการใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนธารน้ำทิพย์
ความสำเร็จในการใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนธารน้ำทิพย์ ประกอบด้วย 3 ปัจจัย ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านสื่อบุคคล

สื่อบุคคลมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนธารน้ำทิพย์ ประกอบด้วย 1) ผู้นำชุมชน ที่มีความตื่นตัวและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับกลไกของรัฐ 2) ผู้นำท้องถิ่น ตระหนักและให้ความสำคัญที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ความมั่นคง เพื่อการสร้างงาน สร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้กับชุมชน 3) เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ที่มีความพร้อมในเรื่องฐานข้อมูลและ กำลังด้านความมั่นคง 4) เจ้าหน้าที่รัฐในเขตเทศบาลตำบลธารน้ำทิพย์ มีภาคีและเครือข่ายซึ่งมีความพร้อมและ ยินดีให้การสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในทุกมิติ

2.2 ปัจจัยด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วม

การร่วมมือจากทุกภาคส่วนซึ่งถือเป็นผู้ส่งสารที่ส่งผ่านข้อมูลในการพัฒนาการท่องเที่ยวไปยัง ประชาชนในชุมชนธารน้ำทิพย์ เพื่อส่งเสริมให้เกิดแหล่งเที่ยวชุมชน ประกอบด้วย 1) เครือข่ายผู้ประกอบการในพื้นที่ ทำหน้าที่ควบคุม ดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งในพื้นที่ตำบลธารน้ำทิพย์และตำบลอื่น ๆ ในพื้นที่อำเภอเบตง 2) เครือข่ายผู้นำสตรี ทำหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว และประสานขอ แหล่งสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว 3) ผู้นำชุมชน ทำหน้าที่ประสาน ข้อมูลกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 4) หน่วยงานภาครัฐ ทำหน้าที่ดูแลด้านความ มั่นคง ส่งเสริม สนับสนุน งบประมาณในการพัฒนา และแก้ไขปัญหา เช่น การใช้พื้นที่เขตป่าสงวนเป็นสถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น

2.3 ปัจจัยด้านนโยบายรัฐบาล

พื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดนที่ประกอบด้วย ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส เป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบมาอย่างยาวนาน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลส่งผลต่อการกำหนดนโยบาย

ในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบ จากเดิมที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้านความมั่นคงเป็นหลัก ปัจจุบันอาศัยกิจกรรมในพื้นที่ หรือการกระตุ้นเศรษฐกิจเข้ามาช่วยในการแก้ปัญหาดังกล่าว ประกอบด้วย การก่อสร้างสนามบินเบตง เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว การพัฒนาพื้นที่และเมืองนำอยู่อัจฉริยะนอำเภอเบตง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคในพื้นที่สามเหลี่ยมเศรษฐกิจ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การสื่อสารที่สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนชนวน้ำทิพย์ให้เกิดความยั่งยืน คือ การใช้สื่อแบบผสมผสาน ประกอบด้วย การใช้สื่อกิจกรรม การใช้สื่อออนไลน์ การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ และ การใช้สื่อมวลชนมีเดีย ซึ่งสื่อแต่ละประเภทมีข้อดีและข้อจำกัดแตกต่างกัน อาทิ สื่อสิ่งพิมพ์ที่ควรมีเนื้อหาหรือสารที่มีความชัดเจน มีรูปแบบที่น่าสนใจ เช่น การใช้สี การจัดหน้า ขนาดตัวอักษร การใช้ภาพที่สื่อความหมาย ฯลฯ และที่สำคัญที่สุด คือ การแจกจ่ายไปยังกลุ่มเป้าหมายต่างๆ จะต้องแจกจ่ายให้ทั่วถึง และตรงกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ทั้งนี้ในการผลิตสื่อควรคำนึงถึง 1) ความสามารถในการส่งสารไปยังผู้รับสารได้ในคราวละมาก ๆ 2) ความสามารถของสื่อในการเข้าถึงผู้รับสาร และ 3) ความสามารถในการได้รับผลสะท้อนกลับของสาร ผลสะท้อนกลับที่เกิดจากการส่งสารไปยังผู้รับสารนั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในกระบวนการสื่อสาร เป็นสิ่งที่ผู้ส่งสารปรารถนาอย่างยิ่งที่จะได้รับ ถือเป็นเครื่องวัดประสิทธิภาพและผลของการสื่อสารได้เป็นอย่างดี สื่อแต่ละชนิดจะมีความสามารถในการได้รับผลสะท้อนกลับที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านเวลาหรือความซ้ำเร็ว และในด้านรูปแบบของการตอบสนอง (Prakobphon, R., 2002 ; Juthawijit, K., 2005) นอกจากนี้ ในการพัฒนาสื่อกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญกับศักยภาพของผลิตภัณฑ์ หรือสินค้าทางการท่องเที่ยว บริษัทชุมชน รวมทั้งอัตลักษณ์ และวิถีชีวิตของชุมชน โดยการบริหารจัดการที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนที่แท้จริงคือ การพัฒนาการท่องเที่ยวตามบริบทของแต่ละชุมชนให้ความสำคัญกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม บนพื้นฐานของศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น ศักยภาพด้านการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการรองรับ ศักยภาพทางด้านบริหารจัดการการท่องเที่ยวเฉพาะของแต่ละชุมชน Singsaktrakul, P. & Sermkarndee, P. (2013)

สำหรับความสำเร็จในการใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนชนวน้ำทิพย์ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านสื่อบุคคล ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนส่วนใหญ่เป็นเจ้าของหน้าทีรัฐในระดับท้องถิ่น ถือเป็นสื่อบุคคลในการขับเคลื่อนและให้ข้อมูลกับประชาชนในพื้นที่ รวมไปถึงการทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐระดับนโยบาย และภาคเอกชน ทั้งนี้ Keawthep, K. & et al. (2006) ได้ระบุว่า สื่อบุคคล มีคุณลักษณะเป็นสื่อที่มีความน่าเชื่อถือ (credibility) ความน่าไว้วางใจ (trustworthiness) และมีทักษะการสื่อสาร (communication skill) ความสำคัญของสื่อบุคคลอีกประการหนึ่งคือ สื่อบุคคลนั้นมีขีดความสามารถในการทำงานที่จะหาไม่ได้ในสื่อประเภทอื่นๆ เช่น การสื่อสารที่จัดการความขัดแย้งได้ นอกจากนี้ Phetsatit, P., Dockthaisong, B. & Homying, W. (2015) ได้กล่าวว่าปัจจัยการบริหารจัดการภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่น ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวควรมีการจัดการในลักษณะการบูรณาการร่วมกันของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมดำเนินงาน ร่วมกันแก้ปัญหา ร่วมรับผิดชอบ และร่วมกันรับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม ต้องเน้นให้ภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่นเป็นแกนนำในการบริหารจัดการ ในฐานะเป็นเจ้าของพื้นที่ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน และ นักท่องเที่ยวที่มาเยือน อย่างไรก็ตามในการพัฒนาชุมชนควรมีกระบวนการความคิดแบบยั่งยืนในด้านการมีจิตสำนึกที่ดีในการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและความยั่งยืนของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมากกว่าการมุ่งเน้นที่ผลประโยชน์ด้านรายได้

มุ่งที่จะใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการรักษาทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน รวมทั้งตัวผู้นำชุมชนที่มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมกับการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ และควรให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของผู้ประกอบการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการขับเคลื่อนและสร้างความเข้มแข็งของการท่องเที่ยวชุมชน (Zapata, et al., 2011)

นอกจากปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัย พบว่า ปัจจัยด้านนโยบายถือเป็นโอกาสที่เข้ามาส่งเสริมการท่องเที่ยวได้อีกช่องทางหนึ่ง ซึ่งจากการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดกลุ่มภาคใต้ชายแดน พ.ศ. 2562-2565 (ฉบับทบทวน) และแผนปฏิบัติราชการ พ.ศ. 2564 มีการระบุแผนในการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมระบบโลจิสติกส์ให้มีความเชื่อมโยงและได้มาตรฐาน โดยเชื่อมโยงการคมนาคมทั้งทางบก และทางอากาศ อาทิ การพัฒนาโครงข่ายถนนสายหลักสายรอง และการขนส่งทางรางให้มีมาตรฐาน และมีความปลอดภัย สามารถเชื่อมโยงและอำนวยความสะดวกในการเดินทางและการขนส่งสินค้าได้ทุกระบบรวมทั้งพัฒนาและสร้างการเชื่อมโยงการเดินทางในการขนส่งสินค้า และการท่องเที่ยวโดยการสร้างรถไฟทางคู่เริ่มจากด่านชายแดนมาเลเซีย การกำหนดให้อำเภอเบตงเป็น smart city ประกอบด้วย การพัฒนาระบบดิจิทัลบริการนักท่องเที่ยว การพัฒนาอารยสถาปัตย์ และการพัฒนาระบบนิเวศเมือง (the Office of Strategy Management : Southern Border Provincial Cluster, 2019)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาเมืองต้นแบบสามเหลี่ยม มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยเชื่อมโยงการพัฒนาเบตงกับธารน้ำทิพย์ จากการกำหนดเป้าหมายให้เบตงเป็นเมืองต้นแบบการพัฒนาแบบพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน
2. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สามารถนำสื่อที่ได้จากงานวิจัยไปใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้ตำบลธารน้ำทิพย์เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ ส่งผลให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการยกระดับคุณภาพชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความอยู่ดีมีสุข ความสามัคคีปรองดอง และความสงบสุขของชุมชน
3. กรมการพัฒนาชุมชน สามารถสนับสนุน ส่งเสริม การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น เพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ และสร้างสื่อกิจกรรมให้เกิดขึ้นระหว่างการท่องเที่ยว ถือเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญา และเผยแพร่ความเป็นอัตลักษณ์ของประชาชนในพื้นที่ภาคใต้ชายแดน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรต่อยอดการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านการศึกษาการพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวชุมชน โดยการนำผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเพิ่มและเชื่อมโยงเข้ากับเส้นทางกรท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มรายได้ครัวเรือน และลดอัตราการว่างงานของประชาชนในพื้นที่
2. เนื่องจากการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เริ่มมีนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมเข้ามาจำนวนมาก จึงควรทำการศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวฮาลาลในเขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสามารถเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาเส้นทางกรท่องเที่ยวฮาลาล รองรับประชาคมอาเซียน และนโยบาย

สามเหลี่ยมเศรษฐกิจ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และเสนอต่อรัฐบาล รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับกระทรวงการท่องเที่ยว กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา นโยบายสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนต่อไป

References

- Charumanee, N. (2001). **Tourism and Tourism Industry Management**. Bangkok : OS Printing House.
- Cherdchai, C. & et al. (2003). **Communication behavior**. Bangkok: Chuan Pim Limited Partnership.
- Juthawijit, K. (2005). **Communication for local development**. 3rd edition, Nakhon Pathom: Nakhon Pathom Rajabhat University.
- Kaewthep, K. (2005). **The next step of communication for community development**. Bangkok: The Thailand Research Fund.
- Kantha-oo, C. (2017). **Community Based Tourism a Case Study of Baan Rong Fong, Rong Fong Sub-District, Mueang Phrae District, Phrae Province**. Master of Arts Program in Human and Sociat Developotment (interdisciplinary Program). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Keawthep, K. & et al. (2006). **Under the sky of education, personal media and communication networks from research**. Office of Research Funds.
- Kesineee Juthawichit. (2005). **Communication for local development**. Bangkok: Nakhon Pathom Rajabhat University.
- Kleechaya, P. (2006). **Application of media for development 1. Lecture notes 2803675. Copy**. Office of Operating Master City Project "Stable Triangle, Sustainable Wealth". (2017). (Draft) Blueprint and Action Plan Model to drive the master city project "Stable Triangle, Sustainable Wealth". Yala: Southern Border Provinces Administrative Center.
- Klinmuenwai, K. (2011). **Guidelines for community-based tourism development in Lampang province**. Master of Science Program in Sports Science. Faculty of Sports Science. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Ministry of Tourism and Sports. (2015) . **Thailand Tourism Strategy 2015-2017**. Bangkok : Ministry of Tourism and Sports.
- Phetsatit, P., Dockthaisong, B. & Homying, W. (2015). The Strategies of Sustainable Tourism Management of Kamphaeng Phet Province. **The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal**, 21(2), 173-186.
- Pilun-owat, O. (1994). **Communication for Persuasion**. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Pongsakornrunsilp, P. (2014). The Management of Sustainable Community-Based Tourism:

- The Case of Ban Kokekrai, Phang Nga Province. *Veridian E-Journal*, 7(3), 650-665.
- Prakobphon, R. (2002). **Composition and communication process. In the teaching materials set, the main course and communication theory.** Unit 3, pp. 148-149. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University Communication Arts Program.
- Puangngam, K. (2010). **Community and local self-management.** Bangkok: Thammasat University Bookstore.
- Rattanapong, P. (2013). **The Developmental Guideline of community-Based Tourism for The Surrounding Area of Klong Latmayom Floating Market, Taling Chan District in Bangkok Metropolis.** Master of Science Program in Sports Science. Faculty of Sports Science. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Ruenbanthoeng, P. (1999). **Communication strategies leading to the formation muslim development community of Gudeekhow, Watkalaya sub-district, Thonburi district, Bangkok.** Master of Arts in Development Communication Department of Public Relations. Faculty of Communication Arts. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Singsaktrakul, P. & Sermkarndee, P. (2013). The Study of Potentiality and Conservation Tourism Development Approach of Baan Thung-Maprang, Kuan Doan District and Baan Ton-Panan, Kuan Kalong District in Satun Province. *Suddhiparitad*, 27(83), 97-112.
- SuanSri, P. (2003). **Community Tourism Management Guide.** Bangkok: Mind graphic.
- Tangsakul, W. (2006). **Substance creation in communication arts.** Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.
- Than Namthip Subdistrict Municipality Office. (2018). **Local Development Plan (2017-2021) of Than Namthip Subdistrict Municipality.** Yala: Than Namthip Subdistrict Municipality Office.
- The Office of Strategy Management: Southern Border Provincial Cluster. (2019). **The preparation of the southern border provinces development plan 2019-2022 (review version) and the government action plan 2021.** Yala: The Office of Strategy Management: Southern Border Provincial Cluster.
- Thorkaew, W. (2006). **Teaching materials for professional experience in communication arts. 2nd Edition.** Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.
- UNESCO. (2000). **Sustainable heritage management and tourism in Asia and Pacific region.** Paper presented at the Fourth International Ecotourism Conference, Institute of Ecotourism. Srinakharinwirot university. Thailand.
- Zapata, et al. (2011). Can Community-Based Tourism Contribute to Development and Poverty Alleviation? Lesson from Nicaragua. *Current Issue in Tourism*, 14(8), 725-749.